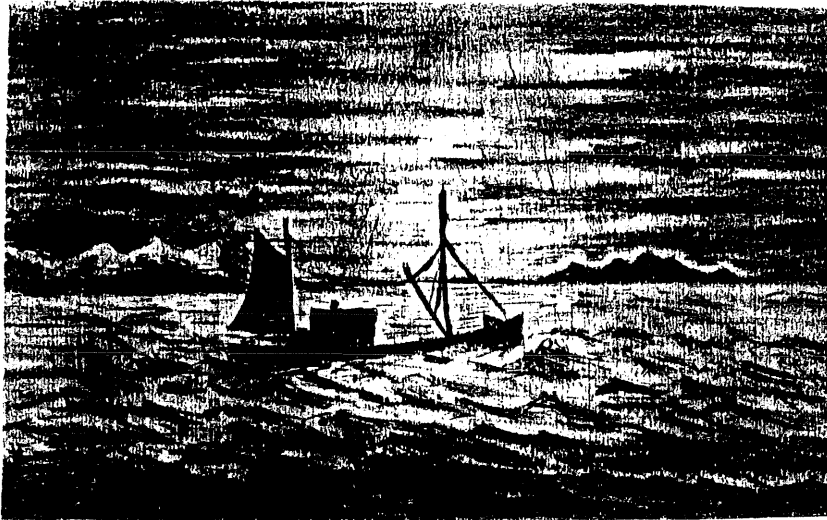

14 AUG. 1991

ÅRSMELDING
1990

FISKERIRETTLEDEREN

I

RØST

3023/6 1128

INNHOILDSFORTEGNELSE

	Side
1. RØST KOMMUNE	1
2. SAMMENDRAG	2
3. SYSSELSETTINGEN I NÆRINGEN	3
4. FISKEFLATEN	4
5. FOREDLINGSLEDDET	5
6. RASTOFFSITUASJONEN, HAVBRUKSNÆRINGEN.....	6
7. ANNEN VIRKSOMHET	7 - 9

1. RØST KOMMUNE

Røst ligger ytterst i Lofoten, og er dermed strategisk plassert for spesielt skreifisket, men også for andre fiskerier.

Røst er et øyrike med hundrevis av øyer, holmer og skjær. Røstlandet er størst (4 km²), og bosettingen er konsentrert her. Sør for selve Røst ligger fuglefjellene og Skomvær, som utposter mot Røstbanken og Atlanterhavet.

Pr 31.12.90 var det 621 innbyggere i Røst.

Kommunikasjonen med Bodø og Lofoten er god, med fly 2 ganger daglig og rutebåt en gang pr dag.

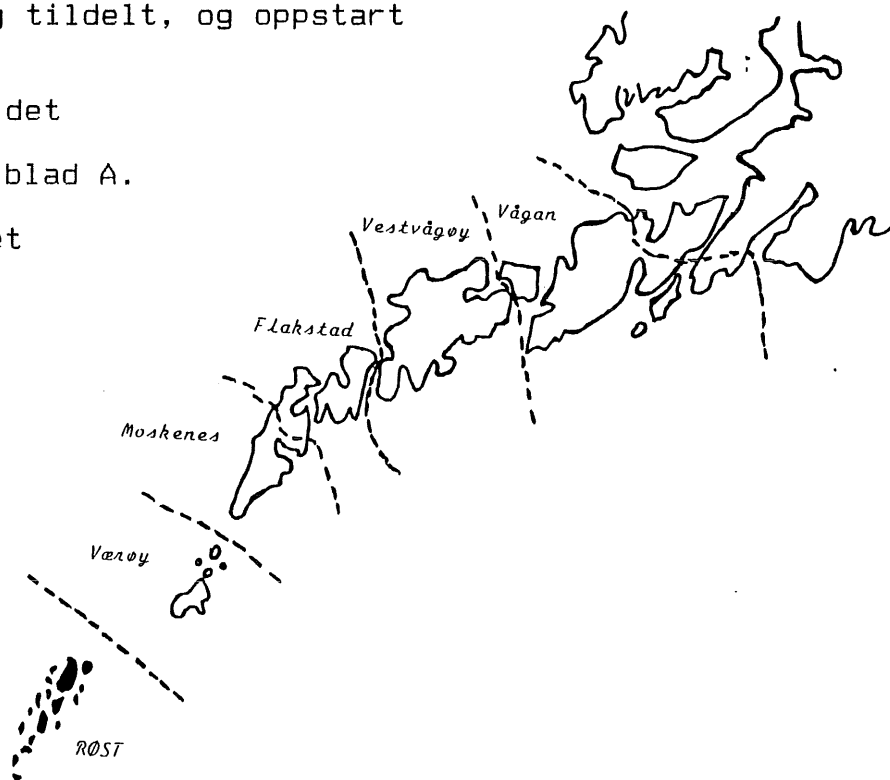
Den viktigste næringsveien i Røst er fiske, og Lofotfisket er spesielt viktig, da det danner grunnlag for bosettingen i kommunen. Sauehold er en viktig binæring.

På tilvirkersiden har kommunen i dag 6 fiskebruk, hvorav 3 med eksportlisens. Tørrfisk er det viktigste produktet, og de klimatiske forhold for produksjon av tørrfisk er unike i Røst kommune. Det aller meste av produksjonen selges på Italia-markedet til gode priser.

Det er 2 lakseoppdrettsanlegg og 1 oppdrettsanlegg for torsk i Røst. Det ene lakseoppdrettsanlegget er konkurs, men vil overtas av nye eiere i Røst. Konsesjonen for torskeoppdrett er nylig tildelt, og oppstart vil skje i 1991.

I fiskermanntallet var det registrert 119 fiskere, 91 på blad B, og 28 på blad A.

I merkeregisteret er det 61 båter, hvorav 22 er over 10 meter.

2. SAMMENDRAG

Året 1990 var et helt spesielt år i fiskerinæringens historie, da kystflåten ble regulert med innføring av faste kvoter pr båt. I Røst førte ikke denne "revolusjonen" til noen store endringer hverken i sysselsettingen på hav og land, eller i antall fartøyer i merkeregisteret. Det er nærliggende å anta at årsaken til at det ikke ble en flukt fra næringen skyldtes den generelt store arbeidsledigheten i samfunnet, sammen med en tro på bedre tider.

Antall fiskebruk er sterkt redusert de senere år, og det er nå 6 bruk igjen. Den nødvendige kapasitetsreduksjon må antas å være gjort.

Oppdrettsnæringen har vært gjennom en vanskelig periode. Røst har klart å beholde sine 2 konsesjoner for lakseoppdrett, og sysselsettingen vil her kunne økes noe framover.

Det finnes endel kvinnelige arbeidsplasser innen fiskerinæringen og de avledede næringene, men de fleste arbeidsplassene for kvinner eksisterer innen offentlig sektor.

De siste år har ilandbrakt kvantum råstoff steget. Årsaken er en økning i tilreisende fartøyer, og en svært god tilgjengelighet på skrei. Kvantumsoversikten viser imidlertid at fangst av lange og brosme har gått ned.

Fiskeflåten består av av en svært stor andel fartøyer under 10 m. Antall fartøyer i merkeregisteret har økt med 10 fra 1989, alle under 10 m.

39% av flåten er eldre enn 20 år, noe som skulle tilsi behov for fornyelser. Under de rådende forhold der gamle nedbetalte båter er mest lønnsomme, er interessen for nyanskaffelser og utskiftninger liten.

3. SYSSELSETTINGEN I NÆRINGEN

FISKERMANNTALLET

	BLAD A	BLAD B	SUM
1989	31	91	122
1990	28	91	119

Det er ingen nedgang i antall fiskere på blad B, mens antall på blad A er redusert med 3 personer.

FISKERE FORDELT ETTER ALDERSGRUPPE 1990

ALDER	15 19	20- 29	30- 39	40- 49	50- 59	60- 69	70-	GJ.SN. ALDER
BLAD A					3	18	7	65
BLAD B	3	22	21	18	8	13	6	42
SUM	3	22	21	18	11	31	13	

SYSSELSETTINGEN I OPPDRETTSNÆRINGEN

ARSVERK	FAST ANSATTE		SESONGARBEIDERE		TOTALT
	KVINNER	MENN	KVINNER	MENN	
	0	5	1,5	3,5	10

Tallene er kun anslagsvise, da det ene oppdrettsanlegget gikk konkurs høsten 90. Nytt firma vil overta i 1991, og antall årsverk vil sannsynligvis øke noe.

SYSSELSETTINGEN I FISKEINDUSTRIEN

FAST ANSATTE		SUM ÅRSVERK		SUM ÅRSVERK TOTALT
KVINNER	MENN	KVINNER	MENN	
5	40	7,9	42,2	50

Sum årsverk omfatter fast ansatte, sesongarbeidere og midlertidig tilsatte.

AVLEDET VIRKSOMHET

I direkte tilknytning til næringen kan kort nevnes: 2 oljefyllingsanlegg, 1 forretning med proviant og fiskeutstyr, 1 forretning med proviant, fiskeutstyr og skipshandel, 2 garnbøteri, velferdsstasjon, anlegg for ensilering av fiskeavfall, slipp og mekanisk verksted, regnskapskontor.

Røst Båt- og Maskinservice har 5 fast ansatte. Bedriften utfører vanlig slipparbeid og ombygginger av båter, og har utviklet en ny type traktortilhengere som er oppløftbar. Disse er tatt i bruk av industribedriftene i Røst, og letter arbeidet med hengingen av fisk, samtidig som behov for arbeidskraft reduseres.

4. FISKEFLATEN

MERKEREREGISTERDATA

	Småbåter m/utb.motor	5-9.9m	10-14.9m	15-19.9m	0/20m	SUM
1989	4	25	17	3	2	51
1990	6	33	17	4	1	61

Økningen i antall fartøyer har i sin helhet skjedd i gruppen under 10 m.

ALDERSFORDELING 1990

Lengde i meter	BYGGEÅR							
	<50	50-59	60-69	70-74	75-79	80-84	85-89	90-
5 - 9.9	1	5	9	6	6	5	7	0
10 - 14.9	1	1	5	4	2	1	3	0
15 - 19.9	0	1	1	0	2	0	0	0
20 - 29.9	0	0	0	0	0	0	1	0
SUM	2	7	15	10	10	6	11	0

Andelen fartøyer under 10 meter er 64%. Det er 33 båter under 9 meter, og disse vil i 1991 falle inn under maksimalkvote-ordningen.

KONSESJONER

Røst har 1 konsesjon for hvalfangst og 9 konsesjoner for drivgarnfiske etter laks (for tiden "hvilende"), og en reke/torsketrålkonsesjon.

Fartøykvotene for torsk 1990:

Fartøystørrelse	Kvoter
0 - 6.9	5
7 - 7.9	3
8 - 8.9	2
9 - 9.9	5
10 - 10.9	5
11 - 11.9	2
12 - 12.9	3
13 - 13.9	0
14 - 14.9	6
15 - 17.9	3
18 -	1
SUM (ekskl. trålkons.)	35
Kvantum sløyd torsk	484 tonn

5. FISKEINDUSTRIEN

Det er 6 fiskebruk i Røst, alle helårsdrevne med konvensjonell produksjon. 4 av bedriftene er eksportører av saltfisk og tørrfisk, og Italia er det viktigste markedet for produktene. De klimatiske forhold i Røst fører til at kvaliteten på tørrfisken jevnt er svært god.

Antall fiskebruk er redusert fra 15 til 6 i løpet av de siste 20-30 år, og mottakskapasiteten kan til tider være maksimalt utnyttet.

Lønnsomheten er råstoffavhengig, og i de siste 6 år har råstofftilgangen vært begrenset til et minimum, samtidig som det har vært fastsatt hengekvoter som har redusert mulighetene for optimal lønnsom utnyttelse av råstoffet. Egenkapitalen er svært lav og begrenser mulighetene for nyinvesteringer.

Omsetningen for fisk og fiskeprodukter er for 1990 beregnet til ca. 120 mill.kr. (ca. 193.000) pr innbygger i Røst). Av omsetningen var ca. 70 mill.kr. direkteeksport (112.000 pr innbygger).

6. RASTOFFSITUASJONEN

ILANDFØRT KVANTUM RUNDVEKT OG FØRSTEHÅNDSVERDI

	1990		1989	
	KG	VERDI	KG	VERDI
SKREI/TORSK	4.478.933	38.391.105	3.779.647	29.892.898
HYSE	159.214	1.055.585	345.576	1.641.206
SEI	777.559	2.824.037	460.303	1.278.115
LANGE/BROSME	610.647	4.003.290	748.444	4.205.882
UER	182.417	900.731	137.052	570.276
ANDRE FISKESLAG	30.265	249.870	33.503	289.795
BIPRODUKTER		2.652.750		1.619.262
	6.239.035	50.077.368	5.504.525	39.497.434

Kilde: Fiskeridirektoratet

Økningen i kvantum råfisk rundvekt fra 89 til 90 var på ca. 13%, mens økningen i førstehandsverdi råfisk og biprodukter var ca. 27%.

Torskekvantumet økte med ca. 18,5%.

I tillegg til denne kvantumsoversikten ble ca. 276.000 kg torsk for produksjon av tørrfisk ført til Røst i 1990. Tilsvarende kvantum for 1989 var 193.000 kg.

74% av råstoffkvantumet i 1990 var landet pr 30.april.

Da tallene pr 30.04.91 nå er kjent tas disse med: 5.327 tonn sløyd vekt råfisk. Herav er 4.875 tonn sløyd vekt skrei, og dette utgjør ca. 7.800 tonn rund vekt skrei.

7. HAVBRUKSNÆRINGEN

Det er 2 oppdrettsanlegg for laks i Røst, og konsesjonsvolumet er totalt 24 000 m³. Det ene oppdrettsanlegget gikk konkurs høsten 1990, men vil bli overtatt av en nytt firma i Røst. De 2 anleggene vil da bli drevet i en samdriftsmodell, noe som vil bety en vesentlig styrking av konkurranseevnen på lengre sikt.

Røst Laksefarm AS inngikk et samarbeid med VINN i 1990, der bedriften fikk "subsidiert" en økonom over et år. Denne kompetansehevingen er et viktig element i driften og den videre utviklingen av firmaet.

Det har ikke vært registrert sykdom i noen av anleggene siden 1986, og det foretas ikke medisinerings.

1 konsesjon på 1000m³ for torskeoppdrett ble tildelt i 1990, og oppstart vil skje i 1991.

8. ANNEN VIRKSOMHET

ENSILERING AV FISKEAVFALL

Røst Ensilering AS ble dannet høsten 1990 for å imøtekomme miljøkrav samt å unngå spill av ressurser. Aksjonærer i selskapet er fiskeindustribedriftene i Røst og Røst Kommune. Anlegget ble satt i drift vinteren 1991. Det er ansatt en person som skal ta seg av hele prosessen fra henting av fiskeavfall, til selve ensileringsprosessen.

KVOTER

I 1990 ble det for første gang i historien innført kvoter for kystflåten i fisket etter torsk og hyse. For enkelte fiskere innebar kvoten en reduksjon i forhold til fangstmengde vinteren 1989 på hele 83%.

Fiskerne arrangerte folkemøter og dannet "Aksjonen for kystfiskets framtid". Denne aksjonsgruppen besto av representanter fra fiskeindustrien, fiskerne, kommunen, produsentforeninga, helsevesenet og fiskerkvinnene, og hensikten var å arbeide med de mange spørsmål og problemer som oppsto som følge av reguleringa. Problemer ble belyst fra en fiskerikommunes synspunkt, og krav om tiltak og forslag til løsninger ble oversendt Fiskeridepartementet. Bifangstregler, gjeldssanering, pristilskudd som kompensasjon for mindre torskekvantum, utestenging av havfiskeflåten fra de nære kystområder var saker som ble tatt opp.

Denne aksjonen bidro nok til å snu stemningen fra dyp pessimisme til tro på fremtiden, til tross for sviktende inntekter og mulighet for å betjene gjeld. Det fantastisk gode skreiinnsiget bidro også til at stemningen ble mer optimistisk. Frustrasjonene var imidlertid svært store over ikke å kunne fiske det som var mulig, og enkelte tok sine kvoter på mindre enn en uke.

DELTAKELSE I LOFOTFISKET

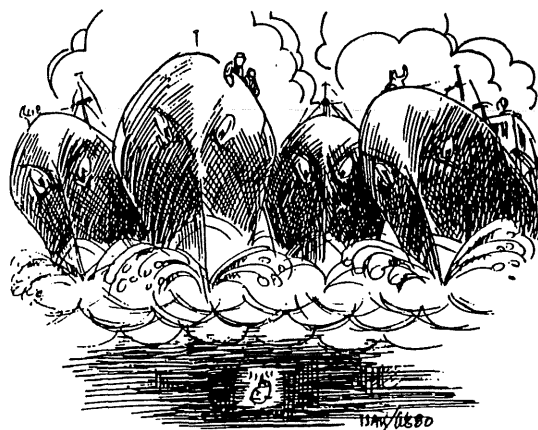
Båter innmeldt til Lofotoppsynet under vinterfisket.

ÅR	BÅTER	MANN
90	188	371
89	112	226
88	132	336

De reelle tall vil være en del høyere, da en del båter ikke melder seg inn, mens andre melder seg inn ved andre fiskevær før de ankommer Røst.

ALTERNATIVE RESSURSER

De senere år er presset på ressurser som brosme, lange, uer, hyse osv. blitt stort. Mens flåten tidligere delte seg etter vinterfiske, og deltok i ulike fiskerier og fangst som selfangst, hvalfangst, laksefiske, vårtorskefiske i Finnmark osv., er det nå kun muligheter for fiske etter bunnfiskarter. I tillegg til stedets flåte og en del tilreisende sjarker, fisker en havgående flåte av autolinere mer eller mindre kontinuerlig på de samme bestandene. Kvantumoversikten viser en nedgang i ilandbrakt brosme og lange, og det er stor grunn til bekymring over disse ressursenes utvikling. Havbeite kan gi grunnlag for en betydelig næring for Lofoten i framtiden, da Vestfjorden alene er like stor som det samlede jordbruksarealet i Norge (9.000km²).

SAMARBEIDSTILTAK

De eksisterende fiskeindustribedriftene har startet samarbeid om det meste, fra fellesinnkjøp til kompetansekurs med sikte på økt effektivitet og kapasitetsutnyttelse. I samarbeid med kommunen er det startet undersøkelser av mulighetene for etablering av en ny foredlingsbedrift. Forutsetningen er at denne bedriften skal samarbeide nært med eksisterende bedrifter og bidra til en mer rasjonell produksjon, og videreforedling av fiskeslag som idag sendes ubearbeidet fra kommunen.

LEIER/INNSEILINGSFORHOLD

Røst Fiskarlag tok i desember 1990 initiativ til kartlegging av tilstanden til samtlige leier i Røst. Leiene er i en slik forfatning at de representerer en trussel mot fiskerflåtens sikkerhet.

I samarbeid med Røst kommune og Aksjonen for kystfiskets framtid ble leienes tilstand gjennomgått og feil og mangler ble kartlagt. Manglende oppmerking, reflektorer, justering av sektorer på lykter og grunner ved innløp til leier er ting som må rettes på snarest, og arbeidet med å få dette gjennomført er gitt høy prioritet i Røst kommune.

HAVNEFORHOLD

Det er planlagt utlegging av en flytebrygge for fiskeflåten. Denne skal plasseres i Glesundet, langs hovedveien. Prosjektet skal gjennomføres av Røst kommune, og oppstart er planlagt til siste halvdel av 1991.

Det arbeides videre med et større prosjekt for etablering av en flåtebase med tilhørende industriarealer.

RØST KOMMUNALE NÆRINGSFOND

Røst kommunale næringsfond innvilget kr 362.000,- i tilskudd og kr 680.000,- i lån til fiskeriformål i 1990. Næringsfondet er en viktig faktor for utviklingen av næringslivet i Røst, og bidro totalt til 8 nyetableringer i 1990.

"SURVIVAL IN THE HIGH NORTH"

Av interessante hendelser i 1990 må nevnes opprettelsen av organisasjonen "Survival in the high north", der ordfører i Røst, Arnfinn Ellingsen, er styremedlem. Organisasjonen ble startet som en reaksjon på stoppen i hvalfangst, og de holdninger som bl.a. Greenpeace bidro sterkt til å skape mot fangst av sjøpattedyr.

"Survival in the high north" gjorde seg svært godt bemerket ved sin tilstedeværelse i Amsterdam ved IWC's årsmøte i 1990. Formålet med organisasjonen er å få gjenopptatt beskatningen av hval og sel innenfor økologiske rammer.

Befolkningen langs kysten ser med økende uro på den virkelighetsfjerne og romantiske holdning Greenpeace og deres sympatisører har når det gjelder sjøpattedyr og høsting av de ressurser som finnes i havet, og det er høyst påkrevd med informasjon som en motvekt mot slike organisasjoner.

Randi Mørch

Fiskerirettleder